

HÜSREV PASA KUTÜPHANESİ	
Hüsrev Pasa	
119	

119

حالا مقام والای مشیخت اسلامیه به شرفیلا اولان
 دولتلو سماحتلو مکی افندی زاده مصطفی عامم افندی
 حضر تکرینک پدر معالیمظهر لری شیخ الاسلام استبق
 مرحوم ومغفور له مشارالیه محمد مکی افندی حضر تکرینک
 آنار قلم فضائل رقم کردون اشتهازلندن اوله رق کافه
 خدمه شرع مینه بریادکار منافعشعار اولوق اوزره بین
 الفرائضین مشهور وز باتزد اولان احوال اربعینی مبین
 رساله مختصره ترکیه اوزرینه کشیده سلاک سطور
 معارفنشور لری قلنان (مرشد الوارثین فی الاحوال الاربعین)
 نام اثر جلیلدریکه سایه معدنوایه جناب
 شهریار یده اربابنک افاده واستفاده لری بچون
 دار الطباعة العامره ده
 طبع وتمثیل
 قلمشدر

Süleymaniye U. Kütüphanesi	
Kat:	Hüsrev Pasa
Yeni:	
Eski kayıt No.	119

(*) بسم الله الرحمن الرحيم (*)

الحمد لولیه * والصلاة والسلام علی نبیه * وعلی آله واصحابه
معلوم اوله که دیار رومیّه ده متداول اولان احوال اربعین
اسمیه موسوم ترکی رساله مشهوره * متن سراجیه نک
کویا مترجیدر * طالبه آسان اولسون ایچون علماء فن
تألیف ایملشدر لله درهم * لکن متن سراجیه نک همان
عینی ترجمه مشابه سنده اولوب اختصار اوزره اولمغین
مبتدی به نسبت ایله انی استخراج تمام اربعین چبقارمقدر
بلکه متن سراجیه دن اصعبدر * زیرا متن سراجیه نک
شراحی کثیر اولمغله تفصیل وشرح و بیان ایدوب مسامحتی
تحریر و تصویر ایله شارح آسان ایملشدر * اما بوترکی
رساله مجرد حفظه و از برای آنکه ترکی عبارت آسان اولق ایچون
تصنیف اولندیغی صورته دخی مراتب اذهان متفاوته

اولمقدن

اولمقدن ناشی بهر حال لازمه حالدن اولان معناسنی کرکی کبی
فهم واتقان متوقف شرح و بیان اولدیغنه بناء بو قلیل
الاستطاعه محمد مکی ناتوان رساله هر قومه بی عاجزانه
شرح و تبیین و مجملاتی تفصیله مبادرت ایدوب (مرشد
الوارثین فی شرح احوال الاربعین) اسمیه تسمیه ایدر
والله الموفق والمعين * قال المصنف رحمه الله * میتک
ترکه سنه متعلق اولان حقوق مرتبه درت یعنی بو حقوق
اربعه ترتیب اوزره در که بو محمله ذکر اولندی و بو محمله
ذکر و بیانده نه کونه تقدیم و تأخیر اولندی ایسه محمله دخی
اولیه ترتیبه مراعات اولنور (تجهیز و تکفین) میتک مال
متر و کندن تجهیز و تکفینی حقوق ثلثه باقیه به تقدیم اولنور
مرأه ذات زوج اولور سه زوج ایدر (قضاء دیون)
وتجهیز و تکفین نصکره باقی قلان مالندن دیونی ادا اولنور
تجهیز و تکفین دخی حق مبتدر که تکیم حال حیاتنده مدیون
اولسه جمیع مالی داینلرینه و یریلور لکن لابس اولدیغی
شیایه تعرض اولنماز (تنفید وصایا بالثلث بعد التجهیز
والتکفین وقضاء الديون) باقی قلان مالنک ثلثندن میتک
اقاربندن اولمیان اجانبه ایلدیکی وصیتی تنفید اولنور
لقوله علیه الصلاة والسلام (ان الله تصدق علیکم بالثلث
اموالکم فی آخر اعمارکم زیاده لکم فی اعمالکم) لکن اجانبه دخی
مازاد علی الثلث وصیت معتبر دکدر مکر ورثه تنفید و تجویز

ایله لر (قسمت الباقي بين الورثة) بوحقوق ثلثه تركه دن
بعد الاخراج هرته باقي قالور ايسه ميتك موجود اولان
ورثه سنه على ما فرض الله تعالى تقسيم اولنور ايمدى
اشبو تقسيم اولنه جق تركه باقيه نك مسحق شرعيلرينك
تفصيل و پياشه شروع ايدوب مصنف بيور كه ورثه
مرتبه طقوز يعنى بورخى ترتيب اوزره در بومقامده ذكرده
تقديم اولنان ورثه شرعا تور يثده دخى تقديم اولنور (اوليكى
اصحاب فرائض كتاب الله ده كنديلره سهام مقدره ذكر اولنان
وارثلر در) ايكنجيسى بونلر د نصكره ميتك عصبه نسبيه سيدر
عصبه نسبيه نك نعر ينى اصحاب فرائض سهام مقدره سنى
الدقد نصكره تركه دن باقى يى واكر منفرد اولسه جيع
تركه يى احراز ايدن كچسه در تور يثده اصحاب فرائض
عصبه نسبيه به تقديمك سببى بودر كه عصبه ايجون
چونكه سهام معينه يوق اصحاب فرائض دن باقى يى آله جق
پس ابتدا اصحاب فرائضك تركه دن حصه سى ندر معين
ومعلوم اولغه محتاج كه انلك حصه لرن دن باقى معين اولده
عصبه به ويريله (اوچنجيسى عصبه نسبيه يعنى عصبو بى
لذاته اوليوب بلكه اعتناق سبيله شرعا عصبه اولان
كچسه كه قولى از ادايدن در كه اول مقدر عصبه نسبيه
مقدم اولدى عصبه نسبيه دن يعنى عصبه نسبيه و ارايكى
نسبيه وارث اوله مز (لقوله عليه الصلاة والسلام لرجل

من العرب اعتق عبيده (اذا مات ولم يترك وارثا كنت انت
عصبه قالوا المراد من هذا الموارث العصبه بدليل حديث آخر
عصبه نسبيه نك عصبه نسبيه ذكرى يعنى مولاي عتاقه كه
معتقدر انك عصبه نسبيه سى معلوم اوله كه معتق وعصبه
نسبيه سى بوايكجيسى برعد اولنور انكچون (در دنجيسى رد
على ذوى الفروض النسبيه زوج وزوجه دن ماعد اصحاب
فرائض سهام مقدره لى نه ايسه انى تركه دن الدقد نصكره
كاهى فضله باقى قالور اول فضله بى آله جق عصبه اتدن
كچسه بولند قد اول فضله بيت الماله و بربوب بولنان
اصحاب فرائضه سهام مقدره لى حسبجه رد واعطا
اولنور لكن بواصحاب فرائض ذوى الفروض النسبيه
اولور ايسه كنديلره رد اولنور يو خسه ذوى الفروض
النسبيه اولمازلر ايسه رد اولنور كه زوج وزوجه ذوى
الفروض النسبيه د كندر زيرا انلر نسبيا مفايردر لى امام مالك
وشافعى ز حقه الله عليهما عندنده اصحاب فروض
نسبيه به دخى رد اولنور زيرا اصحاب فرائضك سهرلى
كتاب الله له معين ومقدر در اول معين ومقدر دن زياده يى
انلر نه سندايله ويرمه لى رأى ايله اعطا حدود الهيه به
تقديم در اول فضله بيت الماله و بربوب بيور مشلر لكن
جهور صحابه رضوان الله عليهم اجمعين عندلرنده رد
على ذوى الفروض النسبيه جائز در وعليه القوى

(بشنجی ذوی الارحام ذورحم) شرعه میتک اقر باسندن
 شول قریبدر که کتاب وسنت واجماع امت ابله مقدر
 حصه می یوقدر میتک عصبه سی دخی دکلدر میتک
 ترتیب مذکور اوزره سائر ورثه سی اولدیغی صورتده ذوی
 الارحام نسبه اولتان اقرارینک توریننه امام ابوحنیفه
 و امامین رحمهم الله ذاهبدرلر امام مالک و شافعی عنینده
 ترکه بیت الماله عائددر ذوی الارحام وارث اولماز دیمشدر
 (التنجی مولی الموالاة) یعنی مجهول النسب برآدم معروف
 النسب شخصله عقد موالاة ایلسه یعنی او شخصله دیسه که
 بنم یدمدن برجنسایت ظهور ایدرسه دیتی سنک عاقله کلک
 اوزرینه اولق اوزره وفاتمدنصکره جمیع مالم سنک
 اولسون دیسه اول شخص دخی بویله قبول ایلسه بوقوله
 موالاة دیرلر اول شخص معروف بالنسبه مولی الموالاة
 دیرلر واقعده اول آدم وفات ایلمدکده ترتیب مذکور اوزره
 سائر ورثه سی یوغیسه اول مولی الموالاة وارث اولوب
 جمیع ترکه بی احراز ایدر (یدنجی مقرله بالنسب علی
 الغیر) مثلاً میت حیاتنده بو کچه بنم قرنداشمدنر ذیواقرار
 ایلسه (سکننجی ثم الموصی له بجمیع المال) اشبو محله منتهی
 اولنجده ذکر یسبق ایدن مذکور یندن اصلاً کچه بولنرسه
 مال میتک کلبسنی میت حیاتنده جمیع مالی وصیت ایلمدیکی
 کچه در وارث دیمکدر زیرا ثم کله سی تراخی ترتیبده

مستعملدر اشبو موصی له بجمیع المال اولان کچه به جمیع
 مال ترکه وصیت میت اوزره ویرلدیکنک وجهی میتک
 چونکه ترتیب مذکور اوزره قطعاً وارثی اولدیغنه بناء
 موصی لهی ثلثدن زیاده سنی المقصدن منع ایدن ورثه به
 اضرار متحقق اولماغله جمیع مال ترکه موصی له بجمیع
 المال اعطا اولنور اما اگر اول موصی له احد زوجین ابله
 جمع اولنسه احد زوجین حصه شرعیله نه ایسه انی
 الدقدنصکره باقینک جمله سنی موصی له بجمیع المال آلور
 و اگر آخر وارث ابله جمع اولنرسه انجق ثلث ترکه بی
 آلور جمیع ترکه بی اله مز (طبقوزنجی بیت المال ترتیب مذکور
 اوزره سکن عدد ورثه مرتبه دن اصلاً کچه بولنرسه
 ابتدای کلامده مذکور حقوق اربعه بعد الاخراج باقی
 قلان ترکه میت بیت الماله وضع اولنور و بیت الماله بوقوله
 عائد اولان ترکه دن مجتمعه مال دن فقراء مسلمینک علیل
 و مر ضالینک نفقه وادویه بهالیند و کسبدن عاجز
 ضعیفانک نفقه لینه صرف اولنور بعض فقهای عظام
 مصرف جزیه وخراج اولان قضایه و علما و فقهای
 اعلامه دخی بوندن اعطا اولنور دیمشدر * فصل *
 (مانع میراث اربعه در ییل یقین) بحر سر یعدن موزون
 و سلس کلور مصر اعدر که مفتعلن مفتعلن فاعلن
 ورتنده در (رق و قتل و اختلاف دار و دین) بحر رملدن

بودخی مصرع ثانی در که فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
 وزنده در معنای دیکدر که کشی بی میراندن منع ایدن
 امورار به نك پری رقدز یعنی قول ورقیق اولان کیمسه نك
 مورثی فوت اولسه قول وارث اوله مز کذلک قول فوت
 اولسه انك دخی مالنه کیمسه وارث اوله مز العبد وما یملکه
 کان لمولاه در (رق لغتده عجز معنایه در شرعده عجزك
 انواعیدن اولان ولایت وشهادتدن عجز حکمیدر جزاء
 لکفر دیمشالر (ایکنجی موجب قصاص و کفارت اولان
 قتل ایله مورثی قتل ایتک (اوچنجی اختلاف دار یعنی کرک
 مورث و کرک وارث بریسی دار اسلامده و بریسی دار الحریده
 اولق مانع وراثتدر لکن بومسئله کفره به کوره در زبر دار
 اسلامده اولان مسلمه دار الحریده اولان وارثی وارث اولور
 اختلاف دار منع ایتمز مثلا آستانه ده ساکن کیمسه نك
 مالطه ده اسیر اولان اوغلی وارثدر حصه غائب افرازی بوکا
 بناءدر و بالعکس اما دار اسلامده کی حرییه دار الحریده
 متوطن کافره وارث اوله مز کذلک دار الحریده اولان کافره
 دار اسلامده اولان کافر وارث اولسار (در دنجی اختلاف
 دین کافر وارثی اسلامده کلد کد نص کره مورثی هلاک اولسه
 و بالعکس مانع ارثدر مرتد اولسه دخی حکم بویله در
 * فی الاحوال الاربعین *

قوله ابك حالي اوج یعنی میتک باباسنك وارث اولسینی

بیان احوال اب

اوج صورت اوزره در (اولکبسی فرض مطلق که یالکر
 سدس ابن ایله یعنی بابا میتک اوغلی ایله جمع اولسه یعنی
 میتک مثلا باباسی اوغلی قالسه بابانک حصه ارثیه سی
 سدسدر که میتک ترکه سنك التیده پری بابانک حصه سیدر
 مثلا التیوز غروش میتک ترکه سی حیقه سی یوز غروش بابانک
 فرض مطلق که سدسدر حق مورثیدر کذلک بابامیتک
 اوغلنك اوغلی ایله بلکه اوغلنك اوغلنك اوغلی و هم جرا
 جمع اولسه میتک باباسنك حالی سدس المقدر تکیم بیان
 اولندی (کدک بابانک ایکنجی حالی فرض مع التعصب که
 هم سدس هم باقی المقدر بنت ایله یابنت الابنله یعنی میتک
 باباسی میتک قزی ایله یا خود اوغلنك قزی ایله جمع اولسه
 یعنی میتک باباسی و قزی قالسه یا خود میتک باباسی و اوغلنك
 قزی قالسه میتک ترکه سنندن بابانک حق هم ترکه نك
 سدسنی المقدر و هم انکله جمع اولان میتک قزی ترکه دن
 حصه سنی الدقدن نص کره هر نه باقی قالور ایسه بابا اول
 باقی بی دخی آلور یس بابا اول ترکه دن هم سدسی و هم
 ما باقی بی آلمش اولور مثلا میتک التیوز غروش مالی قالسه
 بابا بتسدا فرض مطلق که سدس یوز غروشی آلور میتک
 قزینك دخی ترکه مز بوره دن چونکه حصه سی نصفدر
 التیوز غروشك نصفی اولان اوچیوز غروشی بنت الدقدن
 باقی ایکیوز غروش قالور اول ایکیوز غروش دخی بابانک

یوز غروش سدس حصه سنه ضم اولند قده بابا او چپوز
غروش هم سدس هم بابا بقی حصه سی مقابله آلمش او اور
کذلک بابا او غلنک قزی ایله جمع اولسه بعینه ماسبق کیکه
قزی ایله جمع اولدیغی صورت اوزره در لافرق بینهما
وان سفل یعنی او غلنک او غلنک قزی وهلم جرا دخی اسفل
دخی اسفل او غلنک قزی بولنسه بعینه بویله در (کذلک
بابانک او چنجی حالی تعصب محضه صافی ما باقیدر
یعنی میتک باباسی میتک ترکه سندن وارث بولنان کرک بر
کرک ایکی هر قاج کیمسه ایسه حصه ارثیه لرینی هر بری
الدقدنصکره اول ترکه دن باقی هر نه قالور ایسه اول باقی
بابا آلور عند عدم الولد وولد الابن یعنی اشبو ترکه دن
باقی الموقر میتک وادی یعنی او غلو و قزی اولر نه کذلک
ولد الابن که میتک او غلنک دخی کذلک او غلی و قزی
اولر نه در بولنردن ماعداد هر نه کونه وارث بولنسه بابا
اول بولنان وارثلر حصه سنی الدقدنصکره هر نه باقی
قالور ایسه اتی آلور مثلا میتک باباسی میتک زوجه سی ایله
جمع اولسه اول زوجه ترکه دن حصه سنی الدقدنصکره
هر نه باقی قالور ایسه اتی بابا آلور مثلا میتک در تیوز غروشلق
ترکه سی حقیقه ربع حصه سیکه یوز غروشدر زوجه
الدقدنصکره باقی او چپوز غروش قالور اتی بابا آلور
تعصب محضه صافی ما باقی دیدیکی بو او چپوز غروشدر

ایمدی میتک باباسنک وارث اولسی انجق بو اوج صورت
اوزره در (قوله جد صحیح اب کیدر) یعنی جد صحیح دخی
بابا کیدر ذکر اولنسان اوج صورت اوزره وارث او اور که
یاسدس آلور میتک او غلی یا او غلنک او غلی ایله جمع اولسه
کامره یا خود سدس و ما باقییی آلور میتک قزی یا او غلنک
قزی ایله جمع اولسه یا خود تعصب محضه صافی ما باقی
آلور میتک وادی کذلک او غلنک وادی اولر ایسه
تفصیله حاجت یوق بابانک احوال ثلثه سنده یسان اولمش
ایدی همان بابا یرینه میتک جدی وضع اولنوب ملاحظه
اولنه (ایمدی میتک جدی یعنی بیوک باباسی بعینه میتک
باباسی کیدر بو اوج صورت مذکوره ده پس اوج صورت
جده دخی اوج حالی اولمش اولغله (در دخی حالی ابک
وجودیله سقوطیدر دیدی مصنف علیه الرحمه یعنی جده
احوال سندن بر حالیده ساقط اولوب میراث الممقدر که
میتک باباسی ایله جمع اولسه یعنی میتک جدی و باباسی
قالسه جد اب ایله ساقط اولور و جده مراد بو محله جد
صحیح در که جد صحیح میتک نسبتده اتی داخل اولمیان
مذکر در دیو علماء فن تعریفیدر یعنی میت ایله اول جده
یتیمه اتی کیرمش اوله مثلا میتک باباسنک باباسی کذلک
باباسنک باباسنک باباسی جد صحیحدر امامیت ایله مابینه
اتی کیرن مثلا باباسنک اناسنک باباسی جد فاسددر کذلک

میتک باباسنک باباسنک اناسنک باباسی و کذا اشی
توسط ایدن جد فاسد در الادرت مسئله ده دکل یعنی درت
مسئله ده جد بابا کی دکلدر مسئله اولی یعنی میتک باباسنک
اناسی قالسه ودخی میتک باباسی قالسه باباسنک اناسی
اب ایله ساقط اولور اما جد ایله ساقط اولماز باباسنک
اناسی دخی وارث اولور مثلاً میتک باباسنک اناسی وجدی
قالسه بابا اناسی وارث اولور جد اسقاط ایده من اما بابا
اسقاط ایدر ایدی ایدی بوم مسئله ده جد بابا کی اولم دیکه
میتک باباسنک اناسی جد بابا کی اسقاط ایده مدی
باقی اوج مسئله که انده جد بابایه مخالف ایدی علماء فن
بومحمله ذکر ایشلر در کادیکه محله ذکر ایدر لر فقیر
اول احوال اربعه مخالفه نک بر صورتی ذکر ایلدم مجهول
مطلق اولسون دیو (اولاد امک اوج حالی وار) اولکی
حالی سدس واحد ایچون یعنی میتک انابر قرنداشی اگر
برقالور ایه تر که نک سدسنی آلور که التیده بر در (ایکچی
حالی ثلث ایکی دخی ارتق ایچون یعنی میتک انابر قرنداشی
بر اولیوب ایکی اولور ایه یاخود اوج بادرث یادخی زیاده
اولور ایه تر که نک ثلثنی آلور لر لقوله تعالی (وان کان
رجل یورث کلاله او امرأه وله اخ او اخت فلیکل واحد
منهما السدس فان کانوا اکثر من ذلك فیهم شرکاء فی الثلث)
مثلاً میتک اوچیوز غروشلق متروکاتی چیقسه انابر قرنداش لری

بیان احوال اولادام

هر قاج ایه ایچندن یوز غروشلق آلوب ذکور و انائی
علی السویه ینلرنده تقسیم ایدر لر باقی ایک یوز غروشلق
میتک سائر بولنان وارث لری حصه شرعیه سنه کوره آلور
اما غیر وارث اولماز ایه مجموع تر که اصحاب فرائضدن
اولد قلیرنه بناء بیت الماله کتیرینه انابر قرنداش لر آلور
ذکور و انائی برابرجه تقسیم ایدر لر ولهدا قال المصنف
ذکور و انائی قسمت واستحقاقده مساویدر و بومجموع
مالی آلوب بیت الماله تقدیم اولمق انابر قرنداش یالیکر
بر اولور ایه دخی بویه در (اولاد امک اوچنی حالی
سقوط آتی نفر کیمسه نک بری ایله مذکر کان او مؤنثا یعنی
انا بر قرنداش لر کرک ارکک و کرک قز ساقط اولوب میراثدن
محروم اولور ولد ایله یعنی میتک اوغلی یاخود قزی اواسه
انابر قرنداش ساقط اولور زیرا ولد اوغله و قزه شاملدر
انک ایچون ولد ایله دیدی مصنف علیه الرحمه و ولد الابن
یعنی كذلك میتک انا بر قرنداشی میتک اوغلنک اوغلی یاخود
اوغلنک قزی اواسه ساقط اولور وان سفل یعنی اوغلنک
ولدی نقدر اشاغیده دخی اولور سنه ینه انا بر قرنداشی
اسقاط ایدر مثلاً اوغلنک اوغلنک اوغلنک ولدی اواسه
و هلم جرا اولاد امی اسقاط ایدر تکیم بو بیت جمله سنی
جامعدر بیت * حاجب اولاد ام الی نفر در بیگمان * اوغل
اوغلی و قزی اب جدا و غل قز در همان * اب ایله جد صحیح ایله

بالا تفاف یعنی انا بر قزنداشلر كذلك ميتك باباسي اولسه
ياخود جد صحیحی اولسه ساقط اولوب ميراث آله منور
بالانفاق بوبله در ايمدی اشبو التي نفر كچسه نك بری
بولمغله ساقط اولوب ميراث المفق اولاد امك دردنجی حالی
اولمغله احوال اربعه سی انا بر قزنداشلر تمام اولمش اولدی
(قوله زوجك حالی ایکی نصف عند عدم الولد) یعنی ميتك
ولدی اولسه نه اركك ونه قز زوجی ميتك تركه سنك نصفی
آلور لقوله تعالى (ولكم نصف ما ترك ازواجكم ان لم يكن
لهن ولد) تركه نك باقي قتلان نصفی سائر بولنان وارثلر
آلورلر سائر وارث بوعبسه اول نصف آخری بیت المال
آلور زوج آله من وولد الابن كذلك ميتك اوغلنك نه اركك
ونو قز اولادی اولماز ايسه بنه حال بوبله در كه ميتك زوجی
نصف آلور ربع مع الولد وولد الابن یعنی زوجك حتی
ربعدر ميتك ولدی قالسه ياخود ميتك اوغلنك ولدی
قالسه ميتك زوجی تركه نك درنده برینی آلور لقوله تعالى
(فان كان لهن ولد فلكم الربع مما تركن) مثلاً ميتك
درتوز غرو شلق تركه سی چيقسه بوز غرو شتی زوج
باقیسنی بولنان اول ولد الابن آلور وان سغل یعنی اوغلنك
ولدی بقدر اشاغی كيدر سه كنسون ونقدر اسفاده
اولور سه ده بنه زوجی نصف المقدين منع ايدوب انجق
ربع المعه قاصر وتنزل ايدر كچا عسق (قوله زوجك

بيان احوال زوج وزوجه

حالی ایکی ربع عند عدم الولد وولد الابن وان سغل) یعنی
ميتك نه اوغلی ونه قزی قالسه ونه اوغلنك ولدی قالسه
وان سغل ميتك زوجه سی مال متروكك ربعی آلور ثمن
مع الولد وولد الابن (زوجك نك ایکنجی حالی ثمن المقدر
یعنی ميتك مانك سكرده برینی آلور ميتك اوغلی ویا قزی
قالسه ویاخود اوغلنك ولدی قالسه مال میتدن حتی ثمندر
اكر ربع واکر ثمن واحده ایچون دخی ارتق ایچوندر
یعنی بوجه مخرر زوجه ربع المفق ميتك بزوجه سی اولور سه ده
ربع آلور ایکی یاخود اوج بادت زوجه سی اولور سه بنه
مال متروكك انجق ربع آلور لر بینلرنده زوجه لر برابرجه
تقسیم ایدرلر كذلك زوجه نك ثمن آلمسی دخی بوبله در كه
درت زوجه دخی اولور سه بنه انجق برثن آلورلر (قوله
بنات صلیبه نك حالی اوج نصف واحده ایچون) یعنی
ميتك صلیبه قزلر نك اوج حالی وار اولکی حالی بر قزی
اولور سه ميتك مال متروكك نك نصفی آلور باقبسنی
بولنان سائر وارث آلور بوعبسه بنت صاحبة الفرضدر
اول نصف باقي بی دخی بنت آلور بیت المال آله من
(ایکنجی حالی ثلثان ایکی دخی ارتق ایچوندر یعنی ميتك
قزی ایکی یا دخی زیاده اولور سه تركه نك ثلثاتی آلور
یعنی اوج بلو كده ایکی بلو كنی آلور مثلاً اوچبوز غرو شلق
تركه چيقسه ایكبوز غرو شتی آلور كه ثلثاندر باقي ثلثیكه

بيان احوال البنات

بوزغر و شدر سائر ورثه آلور بولنور ایسه سائر ورثه
بولماز ایسه كذلك انی دخی قزل آلور کاقلا آفسا
(عصوبت مشترکه ابن ایله یعنی میتک قزی اکر میتک
اوغلی ایله جمع اولورسه یعنی میتک بر قزی و بر اوغلی قالسه
اول اوغل ایله قرعصوبت مشترکه اولور که ایکی اوغلان
و بر قز آلوب (لذکر مثل حظ الانثیین) آیت کریمه سنک
حکمی اجرا اولنور (قوله بنات ابنک حالی التي نصف
واحدة ایچون) یعنی میتک اوغلنک قزلینک التي حالی
وارد (حال اولی اکر اول میتک اوغلی قزی بر اولورسه
نصف آلور تر که نک آخر نصفی سائر وارث آلور سائر
ورثه اولماز ایسه انی دخی ردا اوغل قزی آلور (ایکنجی
حالی ثلثان ایکی دخی ارتق ایچون یعنی میتک اوغلنک
قزی ایکی اولسه یا دخی زیاده اولسه استریش استر سکر
ثلثان آلور مثلا مالک اوج بلوکده ایکیسنی آلور
باقی ثلثی آخر وارث آلور وان لم یوجد یرد علی بنت الابن
المزبور لیکن بنات ابنه ووجهله ثلثان المق مطلق
و کلا در بلکه بنات صلیبه نک عدمی قنده یعنی میتک
اصلا قزی اولماز ایسه در اما میتک صلیبه قزی اولورسه
سدس واحد صلیبه ایله یعنی میتک صلیبه قزی اکر
بر اولورسه اوغلنک قزی سدس آلور بو اوچنجی حالیدر
(در دنجی حالی سقوط صلیبتین ایله یعنی اکر میتک صلیبه

بیان احوال البنات

قزی ایکی اولورسه اوغلنک قزی ساقط اولوب وارث
اوله مز (بشجی حالی عصوبت مشترکه خدا سنده
یا اسفلنده غلام ایله یعنی اول بنات ابنک برابرند اوغل
اولورسه مثلاً میتک اوغلنک قزی قالمش برده اوغلنک اوغلی
قالمشکه برقرنده در درجه ده اول اوغل ایله بنت الابن
جمع اولدی انکله عصوبت مشترکه اولوب مال متروکک
بر سهیمی اوغل قزی و ایکی سهیمی اول درجه ده کندویه
مساوی اولان اوغل اوغلی آلور و بو اوغل اوغلی اول
اوغل قزینه درجه ده مساوی اولوب بر درجه اشاغی
دخی اولورسه ینه حال بویله در که اوغل قزی اول کندودن
بر درجه اسفلنده اولان اوغل اوغلی ایله عصوبت مشترکه
اولور مثلاً میتک اوغلنک قزی ایله بر درجه اشاغیده میتک
اوغلنک اوغلنک اوغلی اولسه ینه اول اوغل قزی کندودن
بر درجه اشاغیده اولان اوغل اوغلی ایله عصوبت
مشترکه در (لذکر مثل حظ الانثیین) آلور لیکن مصنفک
بنات ابنک خدا سنده یا اسفلنده غلام ایله دیدیکی بو اوغل
اوغلنک اوغلیدر سقوط ابنه یعنی اوغل قزینک التبعی
حالی سقوطدر ابنه میتک اوغلی قالسه اوغلنک قزی
ساقط اولور وارث اولماز (قوله اخوات لاب وامک حالی
بش یعنی انا بابا بر قز قزندان که بونلره بنی الاعیان دخی دیر
بونلرک اولکی حالی نصف واحد ایچون (ایکنجی حالی

بیان احوال اخوات لاب وام

ثلاثان ایکی دخی ارتق ایچون (اوچنجی حالی عصوبت
 مشترکه اخ لابوین ایله یعنی میتک ارکک قزنداشی اولورسه
 میتک اخوات لاب واملک حالی اول اخ لابوین ایله عصبه
 اولوب میتک سائر ورثه سی حصه لرینی الدقدنصکره باقی
 هر نه قالورایسه ایکی سهم انا بابا برارکک قزنداشه و برهم
 انا بابا بر قز قزنداشه و بریلور عصوبت مشترکه بودر
 (دردنجی حالی عصوبت محضه بنت ایله یا بنت الابن ایله
 یعنی انا بابا بر قز قزنداش میتک قزی ایله یا خود اوغلنک
 قزی ایله وان سفلی جمع اولورسه حتی صسانی ما باقیدر
 مثلامیتک بر قزی و بردخی انا بابا بر قز قزنداشی قالسه میتک
 قزی نصف حصه سنی الدقدنصکره هر نه باقی قالورایسه
 انا بابا بر قز قزنداش آلور (بشنجی حالی سقوط درت کیمسه نک
 بری ایله ابن ایله یا ابن الابن ایله وان سفلی اب ایله جدایله
 معنی انا بابا بر قز قزنداش اشبودرت کیمسه دن بری ایله
 جمع اولورسه یعنی میتک اوغلی قالسه یا اوغلنک اوغلی
 قالسه یا خود میتک باباسی و یا جدی قالسه میتک انا بابا بر
 قز قزنداشی ساقط اولوب وارث اوله من (قوله اخوات
 لابلک حالی یدی) یعنی میتک بابا بر قز قزنداشنک وارث
 اولد یعنی صورنلریدر بونلره بنی العلل دخی ذیرلر
 (اولکی حالی نصف واحده ایچون) ایکنجی حالی ثلاثان
 ایکی دخی ارتق ایچون اخوات لابوینک عدمی قنده

بیان احوال اخوات لاب

یعنی میتک اکر لابوین قز قزنداشی اولمازایسه میتک
 بابا بر قز قزنداشی ایکی یا دخی زیاده ایسه مال متروکک
 ثلاثانی آلور یعنی اوج بلو کده ایکی بلو کنی آلور سدس
 واحده اخت لابوین ایله یعنی اوچنجی حالی بابا بر قز قزنداش
 میتک بر عدد انا و بابا بر قز قزنداشی ایله جمع اولسه حتی
 مال متروکک سدسیدر مثلا میتک بابا بر قز قزنداشی ایله
 بر عدد لابوین قز قزنداشی قالسه التیوز غروش ترکه نک
 یوز غروشی سدس حصه در بابا بر قز قزنداشک حقیدر
 (دردنجی حالی عصوبت مشترکه اخ لاب ایله یعنی بابا بر
 قز قزنداش میتک بابا برارکک قزنداشی ایله جمع اولورسه
 یعنی میتک بابا برارکک قزنداشی و بابا بر قز قزنداشی قالسه
 بابا بر قز قزنداشنک حتی اول بابا برارکک قزنداش ایله
 ترکه دن سائر ورثه حق لرینی الدقدنصکره ما باقی نه قالورسه
 انی آلوب ایکیلی برلی بینلرنده تقسیم ایتکدر (بشنجی حالی
 عصوبت محضه بنت ایله یعنی میتک بابا بر قز قزنداشنک
 بشنجی حالی محضاً یعنی ترکه دن سائر ورثه بقسدر الحصص
 سهم لرینی الدقدنصکره ما باقی نه قالورایسه مستقلاً المقدر
 اکر میتک صلیبه قزی ایله جمع اولورسه یعنی میتک بر قزی
 و بردخی بابا بر قز قزنداشی قالسه بابا بر قز قزنداشک ترکه دن
 حتی بنت حصه سنی الدقدنصکره باقی قلاتی مشترکا دکل
 بلکه مستقلاً تمامجه المقدر یا بنت الابن ایله یعنی بابا بر

قرزنداش كذلك محضا ما باقى آلوداكر ميتك اوغلنك
 قزى ايله جمع اولورسه يعنى ميتك اوغلنك قزى و بابابر
 قرزنداشى قالسه تركه دن سائر ورثه اددقدنصره ما باقى
 بابابر قز قزنداشه ويريلور كما سبق وان سفل يعنى اوغلنك
 اوغلنك اوغلنك قزى دخى قالسه ينه حال بويله در
 (التجى حالى سقوط التى نفر كجسه نك برى ايله ابن ايله يعنى
 ميتك اوغلى قالسه يا ابن الابن ايله يعنى ميتك اوغلنك اوغلى
 قالسه وان سفل يعنى اوغلنك اوغلنك اوغلنك اوغلى
 اولسه وكذا وكذا واختين لابوين ايله اب ايله جد ايله
 يعنى ميتك انا بابابر قزنداشى يا خود باباسى قالسه يايوك
 باباسى قالسه بابابر قز قزنداش بونلردن برينك بولمه سبله
 ساقط اولوب ميراثدن محروم اولور كذلك بابابر قز قزنداش
 اخ لابوين ايله يعنى ميتك اخ لابوينى چونكه عصبه در
 قرابت صاحب در اول موجود ايكن ميتك اخت لايه
 حصه يو قدر اخ لابوين عصبه اولوب اخت لايى
 اسقاط ايدر (بدنجى حالى اخت لابوينك عصبوت
 محضه لغيله صورت مسئله سى اخت لابوين ميتك قزى ايله
 جمع اولسه چونكه عصبه اولور نتكيم مصنف اخت
 لابوينك حالى ماسبقده بيان ايلد كده عصبوت محضه
 بنت ايله ديمش ايدى (ايمدى ميتك انا بابابر قز قزنداشى
 ميتك صلبه قزى ايله جمع اولوب عصبه اولد قده ميتك

بابا بر قز قزنداشى اسقاط ايدر مثلا بر آدم اولوب بر قزى
 و بر انا بابا بر قز قزنداشى و بر بابا بر قز قزنداشى قالسه
 لابوين قز قزنداش بنت ايله عصبه اولوب مال تركه يى
 ايكملى برلى ايكمسى آلودا اما بابابر قز قزنداش ساقط
 اولوب ميراث آله ماز پس اخت لابوينك عصبوت
 محضه لغيله اخ لاب ساقط اولورديكى بوصورتدر (قوله
 انك حالى اوج (اولكمسى سدس ولد ايله و ولد ابن ايله يعنى
 ميتك اوغلى يا خود قزى قالسه يا خود اوغلنك ولدى
 قالسه ميتك اناسنك حق سدسدر واخوه واخواندن ايكي
 يا خود آرتقى ايله يعنى انانك حق كذلك سدسدر ميتك
 ايكي عدد يادخى زياده قزنداشلى قالورسه ميتك اناسنه
 سدس ويريلور بوايكي قزنداش مطلقدر كرك قز قزنداش
 و كرك ارلك قزنداش كذلك ميتك استر لابوين استر لام
 قزنداشلى اولسون همسان ميتك ايكي يادخى زياده
 قزنداشى قالورسه ميتك اناسنك حق سدسدر كما قال
 المصنف بوايكي قزنداشلر كرك ذكورته و كرك انوثته
 و كرك جهنده مختلف اولسونلر كرك متحد اولسونلر و كرك
 وارث و كرك ساقط اولسونلردىكى كى (امك ايكنجى حالى
 ثلث كل بونلر ك عدمى قتده يعنى بومذكور اتكه كرك
 ميتك ولدى و كرك ميتك اوغلنك ولدى و كرك ميتك ايكي
 عدد مطلقا قزنداشلى يوغبسه امك حق ثلث كل در

یعنی میتک مجموع مالک او چده بری اناسنه ویریلور امک
 اوچینی حالی ثلث مایبقی ابایله واحد زوجین ایله یعنی
 انانک حق ثلث مایبقی در میتک باباسی زوجی ایله جمع اولسه
 یعنی میتک باباسی و اناسی و زوجی قالسه یا زوجہ سی قالسه
 ترکه میتدن اول زوج یا خود زوجہ حصہ لری
 الدقد نصکره باقی قلان مالک ثلثی میتک اناسی آلور
 ثلث مایبقی دبدیکی مصنفک بودر مثلاً میتک باباسی
 و اناسی و زوجی قالسه مسئله الی سہمدن اولوب نصفیکه
 اوچدر زوجہ ویریلوب باقی قلان اوج سہمدن بر سہمکه
 ثلث مایبقی در انایه ویریلور یعنی مایبقینک ثلثی دیمکدر
 اول مایبقی اوج سہمدن انانک بر سہم حصہ سی چقدقدن
 صکره باقی قلان ایکی سہم باباسنه ویریلور کذلک میتک
 باباسی و اناسی و زوجہ سی قالسه مسئله درت سہمدن اولوب
 ربعی بر سہمی زوجہ به باقی قلان اوج سہمدن بر سہم
 اناسنه که مایبقینک ثلثی در و ماعدایکی سہمی باباسنه
 ویریلور ایمدی انا ثلث مایبقی آلق بوا یکی صورت مسئله ده
 متحقق اولور اکا بناء مصنف اب واحد زوجین ایله
 دیوب زوج و زوجہ ایله و اب ایله جمع اولق مسئله لری
 حضر ایتمشدر (قوله اما جد ایله واحد زوجین ایله ثلث کل
 یعنی بوا یکی مسئله بابا مقامنده جد اولسه انانک حق ثلث
 کل در عندابی حنیفه و محمد علیہما الرحمۃ مثلاً میتک اناسی

و جدی و زوجی قالسه مسئله الی سہمدن اولوب اوج سہمی
 زوج الوب وایکی سہمی ام آلور که ثلث کل المش اولور
 اول الی سہمدن باقی قلان بر سہم جده ویریلور کذلک
 میتک اناسی و زوجہ سی و جدی قالسه انانک حق ثلث
 کل در یعنی جمع ترکه میتک ثلثی در یو خسه بابا ایله جمع
 اولدیغی کی ثلث مایبقی دکلدر ایمدی بوا یکی مسئله ده
 جد بابا کی اولدیکه انا جد ایله جمع اولسه ثلث کل آلور
 انا بابا ایله جمع اولسه ثلث مایبقی آلور مصنف جد یخشدہ
 جد بابا کیدر الادرت مسئله ده دکل بابایه مخالفدر دیدیکی
 اول درت مسئله نک ایکنجیسی بودر که انا جد ایله
 ثلث کل بابا ایله جمع اولسه ثلث مایبقی الی و عندابی یوسف
 ثلث مایبقی اما امام ابی یوسف قتندہ جد ایله بابانک
 یو مسئله ده دخی فرقی بو قدر انا جد ایله واحد زوجین ایله
 جمع اولسه انانک حق بابا ایله جمع اولدیغی کی زوج یا خود
 زوجہ نک حصہ مندن باقینک ثلثی آلور که ثلث مایبقی در
 (قوله جد انک حالی ایکی اولکبسی سدس اجداد و جدانک
 اولاهر برینی تعریف و بیان ایدہ لم جد صحیح میت ایله
 کند و بینہ ام توسط ایتیان یوک بابادر جد فاسد کند و ایله
 میت بینہ ام کیرن یوک بابادر جده صحیحہ کند و ایله
 میت بینہ جد فاسد کیر میان یوک انادر جده فاسدہ
 کند و ایله میت بینہ جد فاسد کیرن یوک انادر ایمدی

جده صحیحہ میتک اناسنک اناسی وان علت كذلك میتک
 باباسنک اناسی وان علت یعنی نقدر یوقارو کیدرایسه
 کنسون مثلاً میتک اناسنک اناسنک اناسنک اناسی وهکذا
 وهکذا میت ایلہ کندویننه جده فاسد توسط ایتمد کدنصره
 جده صحیحہ اولور اما جده فاسده مثلاً میتک اناسنک
 باباسنک اناسی كذلك میتک باباسنک اناسنک باباسنک
 اناسی کی بومحله جده فاسده به متعلق سوز یوقدر انلر
 صاحب فرض دکل ذوی الارحامندریسان حالی ذوی
 الارحام بخشنده مذکوردر جدک حالی دخی ماسبقده
 شرح ویان اولنمش ایدی پس بومحله بحث وکلام
 جده صحیحہ در (ایمدی بوجده صحیحہ بر اولورسه حتی
 مستقلاً سدسدر وا کر بردن زیاده اولورسه كذلك حقلمی
 برسدسدر بوجه مساوات جدهله اول سدس تقسیم اولور
 اگر اول جده ل صحیحات متخاضیات اولورلر سه یعنی اول
 یوک انلر بمقابله ده و میتہ نسبت اولندقدہ بر در جده ده
 اولورلر سه مثلاً جده نک بری میتک اناسنک اناسی و آخر
 جده باباسنک اناسی اولسه ایکسیده بر در جده ده اولمش
 اولور مصنفک متخاضیات دیدیکی بو معنایه در پس مال
 مزوکلک سدسی مزبور تانه ویریلور اما اول ایکی جده
 متخاضیات اولیوب بریسی بر در جده میتہ قریب اولسه اول
 وارث اولوب سدسی مستقلاً آلور آخر جده ساقط اولور

مثلاً جده نک بریسی میتک اناسنک اناسی و آخر جده
 میتک باباسنک اناسنک اناسنک اناسی اولسه وارث اناسنک
 اناسی اولور آخر جده ساقط اولور تنکیم مصنف قریبی
 بعدایی منع ایدر قنخی جهتدن اولور سه اولسون یعنی
 میتہ قریب اولان استر امویاتکه اناطر فندن اولان جدهله
 اولسون کرک ابویاتکه بابا طرفندن اولان جدهله اولسون
 اول جدهله وارثه اولسون کرک محجوبه اولسون هر قنغیسی
 میتہ قریب ایسه بعیده اولان جده بی اسقاط ایدر اگر
 جده نک بری ایکی جهتدن قرابت صاحبی اولسه آخر جده
 بر جهتدن قرابت صاحبه سی اولسه عندایی یوسف
 رحمه الله تعالی ابدان اعتبار اولنوب یعنی همان ذاتلرینه
 اعتبار اولنوب جهتلرینه اعتبار اولنوب سدس كذلك
 بوجه مساوات مناصفه ایکی جده به تقسیم اولور
 اما امام محمد رحمه الله عندنده جهتنه اعتبار ایلہ ایکی
 جهتدن قریب اولان جده به اول سدسک ثلثانی و بر جهتدن
 قریب اولان جده به ثلثی ویریلور بو مسئله نک تصویر
 مسئله سی مثلاً بر خاتون قرینک قرینی اوغلنک اوغلنه
 تزویج ایللیوب برولد تولد ایلسه اول ولد فوت اولوب
 بر مزبور جده سنی ترک ایلسه که اول مزوجه اولان خاتوندر
 و بر دخی باباسنک اناسنک اناسی ترک ایلسه که بودخی میتک
 جده سیدر ایمدی جده اولی اولان اول مزوجه خاتون

اول ولد میتہ ایکی جهتدن قریبدر کہ میتک اناسنک اناسنک
اناسی و ہم باباسنک باباسنک اناسیدر و اما جدہ ثانیہ کہ
ولد میتک انجق باباسنک اناسنک اناسیدر میتہ برجهتدن
قریبدر وجدہ اولی ایلہ متخازی و بر در جدہ در کہ

صورت مسئلہ سی بودر

ام	مزوجہ	ام
ام	اب	ام
ام		اب

ولد میت بودر

ایمدی امام یوسف قولندہ جدہ اولی ایلہ جدہ ثانیہ ترگہ دن
حصہ لری اولان سدس حصہ بی باعتبار الابدان مناصفہ
تقسیم ایدر اما امام محمد رحمہ اللہ عندندہ ایکی جهتدن
میتہ قریب اولان جدہ اولی سدس حصہ سنک ثلثانی
آلوب ثلثی قرابت واحدہ صاحبہ سی جدہ ثانیہ آلور
کلبسی ساقط اولور ام ایلہ یعنی کرک انا طرفندن اولان جدہ
و کرک بابا طرفندن اولان جدہ میتک اناسی اولور سہ ساقط
اولور ابو یات دخی اب ایلہ یعنی میتک بابا طرفندن اولان
جدہ لری میتک باباسی قالسہ ساقط اولور اما انا طرفندن
اولان جدہ لری اب ایلہ ساقط اولماز مثلاً میتک باباسی و اناسنک
اناسی و باباسنک اناسی قالسہ باباسنک اناسی اب ایلہ ساقط
اولوب اناسنک اناسی سدس ترکہ بی آلوب باقی ترکہ بی بابا

ولدک باباسنک اناسنک
اناسی برجهتدن قرابت
صاحبہ سیدر سہ

قرینک قزینخی اوغلنک
اوغلندہ تزوج ایدن
ام مزوجہ ایکی جهتدن
قرابت صاحبی اولغلہ
وارث او در میت واد
مزبور در سہ

آلور وجد ایلہ یعنی میتک انجق بابا طرفندن اولان جدہ لری
اب ایلہ ساقط اولور دخی کی میتک جدی ایلہ دخی ساقط
اولور الام اب دکل یعنی میتک جدی بولمغلہ میتک باباسی
طرفندن اولان جدہ لری جدہ ساقط اولور الام اب اولان
جدہ ساقط اولماز اندن یوقارو اولان جدہ لری ساقط اولور
ام اب سدس حصہ سین آلور ما سبقہ جدہ حالی پیانده
مصنف جدہ ہر حالہ بابا کیسیدر الا دوت مسئلہ دہ دکل
دیدیکی مسائل اربعہ نک بریسی دخی بومسئلہ در کہ ام اب
بابا ایلہ ساقط اولور اما جدہ ایلہ ساقط اولوب بومسئلہ
اسقاطدہ جدہ بابا کی اولماش اولدی

(*) باب العصبان (*)

عصبہ لغتہ احاطہ دن عبارتدر طاقیہ و قلنسوہ نک
عصبہ سی باشک اطرافنی احاطہ ایتدیکنہ بناء عصبہ دیرل
سید شریف قدس سرہ رجاک باباسی طرفندن اولان
اقر بانسہ اطلاق اولور دیمشدر توریت عصبانک دلیلی
بالادہ تفصیل اولمش ایدی ایمدی بوعصبان اوج قسمدر
(قسم اول عصبہ بنفسہ ذر یعنی بذاتہ عصبہ در کہ
نہ غیرک سببیہ و نہ غیرک انضمامیہ عصبہ اولور بلکہ بذاتہ
عصبہ در) (قسم ثانی عصبہ بغیرہ در یا سببیہ در یعنی
غیرک سببیہ عصبہ اولور دیمکدر بوعصبہ بغیرہ انجق
درت کمپسہ در کہ انلر نسواندندر اولکی بنتدر کہ میتک

توریت عصبانک دلیلی
اول کابده ترتیب
مصارف تسعہ در
مذکور در سہ

او غلی ایله عصبه اولور ثانی بنت الابندر حذا سنده
 یا اسفلنده غلام ایله عصبه اولور کما مر لقوله تعالی
 (یوصیکم الله) الی آخره (ثالث اخت لابوین در اخ لا بوینله
 عصبه اولور) (رابع اخت لاب در اخ لاب ایله عصبه اولور
 لقوله تعالی * فان كانوا اخوة رجالا ونساء فللذكر مثل حظ
 الانثیین * ایمدی عصبه بغیره نسواندن اشبوز کراوانسان
 درت نفر کیمسه در) (بودخی معلوم اوله که غیرله عصبه اولان
 هر حالده صاحب فرض اولماید یوخسه مجرد غیر ایله
 عصبه اولغله اول دخی عصبه اولماز تکیم عتمه نک قرن داشی
 عم عصبه اولغله عتمه بی دخی عصبه ایده مرزیرا عتمه
 صاحبه فرض دکلدر ذوی الارحام دندر (عصبانک
 او چنجیسی عصبه مع غیره در عصبه مع غیره اول انشادر که
 انشای آخرله بولندیغنه بناء عصبه اولور یعنی عصبه
 اولسنک شرطی انشای آخرله اجتماع در اخت لابوین
 بنت ایله عصبه مع غیره در یعنی میتک انا بابا برقر قرن داشی
 ودخی قرزی قالسه اول اخت لابوین بنت ایله عصبه اولوب
 فرضا ایکی سهم باقی بی اخت لابوین آاور کذلک اخت
 لاب بنت ایله عصبه مع غیره اولور لقوله علیه الصلاة
 والسلام (اجعلوا الاخوات مع البنات عصبه اخت لام)
 بو حدیث شریفدن مستنادر دیمشله که اول بنت ایله
 ساقطدر عصبه اولق تره ده قالدی عصبه بغیره ایله

عصبه مع غیره پیننده فرق عصبه بغیره ده اول غیردخی
 عصبه در اما عصبه مع غیره ده اول غیر عصبه دکلدر
 تکیم مثال ثانیده بنت صاحبه فرضدر اما مثال اولده بنت
 ابن ایله معا عصبه در (قوله عصبه بنفسه اول مذکر در که
 میته انما ونسبتده اثی داخل اولیه اودخی درت صنفدر
 (صنف اول جزء میت یعنی میتک او غلی وان سفل یعنی
 او غلنک او غلی نقدر کیدرایسه کنسون (صنف ثانی اصل
 میت میتک باباسی وان علا یعنی بابا سنک باباسی ودخی
 باباسنک باباسنک باباسی وکذا وکذا نقدر بالایه کیدرایسه که
 جد واجدا دینه شاملدر (صنف ثالث جزء اب یعنی میتک
 باباسنک او غلی که میتک قرن داشی دوشر وان سفل میتک
 ارقرنداشنک او غلنک او غلنک او غلی وهکذا وهکذا (صنف
 رابع جزء جد میتک بیولک باباسنک او غلی که میتک باباسنک
 قرن داشی دوشر وان سفل میتک جدینک جزئی نقدر اسفله
 کیدرایسه کنسون یعنی جدینک او غلنک او غلی
 وهکذا وهکذا که میتک عمی زاده لری اولور بو عصبان
 اولا قرب درجه ایله ترجیح اولور یعنی قنغیسی میته درجه ده
 واتصالده قریب ایسه بعید اولانه ترجیح اولوب قریب
 عصبه اولور واصحاب فرأضدن باقی نه قالور ایسه جمله بی
 احراز ایدر مثلاً صنف اول میتد اصناف ثلثه باقیه دن قریبدر
 که میتک جزئی او غلیدر جمله سندن اولی وجمله سنه ترجیح

اولنور بوند نصیره او غلنك او غلی وان سفلی اصناف
 ثلاثه باقیه دن اولی و مر جدر و بوند نصیره میتك باباسی
 باباسند نصیره باباسنك باباسی یعنی جد صحیح وان علا
 بوند نصیره میتك باباسنك جزئیكه میتك قرنداش لری
 وان سفلی بوند نصیره میتك سالف الذکر جدینك او غلیكه
 میتك عمیلری وان سفلی عمیلرینك او غلاری و او غلارینك
 او غلاری و هکذا و هکذا عصبه اولور یعنی صنف اول
 یا اولاد لرندن وان سفلی و ارایکن اصناف ثلاثه باقیه عصبه
 اوله من صنف اول جمله سنه ترجیح اولنور کذلک صنف ثانی
 وان علا موجود ایکن صنفین باقیین عصبه اوله من بلکه
 عصبه اول موجود اولان صنف ثانی دن اولور و کذا
 صنف ثالث و ارایکن صنف رابع دن عصبه اولماز (بودمی
 معلوم اوله که هر صنف فروعنده یعنی اولاد لری پیننده دخی
 میتسه قرب درجه ایله ترجیح جاری و معتبر در مثلاً میتك
 او غلنك او غلی اولیدر او غلنك او غلنك او غلنك کذلک
 او غلنك او غلنك او غلی اولیدر او غلنك او غلنك او غلنك
 او غلندن و هکذا و هکذا میتسه بر درجه قرب اولان ولد
 بعید اولانه تعصبیده ترجیح اولنور اصناف ثلاثه باقیه اولاد لری
 و فروعبکه جزء اب و جزء جد و بوکا قیاس اولنه میتسه
 قریبی بعید اولادن ار جدر مثلاً میتك قرنداشی او غلاری
 میتسه قریبی اولیدر کذلک عی زاده لرینك میتسه قریبی

ترجیح اولنور وان سفلی وان سفلی بویه در (اگر سؤال و اشتباه
 اولنور سه که میتسه قریب اولق باعث ترجیح اولدیغی
 صورته ابن الابن وان سفلی نیجه بابایه ترجیح اولنور که
 میتسه قریب اولق باباده ظاهر در (جواب ابن الابنك سبب
 ارثی بتوند ر که بتون بابایه متقدمدر کتب مفصلانده
 اصناف ثلاثه باقیه نك هر برینك آخره قریب لری نوجهله
 زیاده در بیان اولمشدر بونده انلری دخی ذکره حاجت
 یوق خاطره کلان شبهه و اهمه بی دفع ایچون صنف اولك
 بر وجه محرر ترجیحی بیان اولندی ثانیاً قوت قرابت ایله
 ترجیح اولنور یعنی عصبان مطلقاً میتسه قرب درجه ده
 مساوی اولوب قرب درجه ایله ترجیح اولندیغی صورته
 میتسه قوت قرابت ایله ترجیح اولنور ذکرا کان او اشی یعنی
 میتسه ایکی جهتمدن قریب اولان شخص استرارک استر
 قز میتسه بر جهتمدن قریب اولانه ترجیح اولنور تکیم لابوین
 ار قرنداش لاب ار قرنداش کذلک او غلاری او غلارینسه
 ترجیح اولنور کذلک لابوین ار قرنداش بنت ایله عصبه
 اولد قده لاب ار قرنداش دخی معا بولنسه اخ لابوین اخ لابه
 ترجیح اولنور کذلک اخت لابوین بنت ایله جمع اولوب
 عصبه اولد قده اخ لاب دخی بولنسه اخت لابوین
 عصبو بت ایله اخ لابه ترجیح و عصبه قبلنور اخ لاب عصبه
 اولماز انلرک اخ لابدن میتسه قوت قرابت لری زیاده اولدیغنه

بناء لقوله عليه السلام (ان اعيان بني الام يتوارثون دون
 بني العلات) معلوم اوله که قرب درجه اصناف اربعه نک
 جمله سنده وفر و علزنده علی الاطلاق ملحوظ و معتبر
 اولدیغنی واشبو ذکر اولنان تفصیلات گذشته بی مصنف
 علیه الرحمه بو وجهله تقریر ایدر که * ایمی دی بو عصبات
 اربعه اولاقرب درجه ایله ترجیح اولنور یعنی یقینی وارایکن
 اوزاغنه ویرلمز ثانیاً قوت قرابت ایله ترجیح اولنور یعنی
 لابوین اولان قرنداش کرک ارکک کرک دیشی لاب اولان
 قرنداشی اسقاط ایدر لابوینک قوت قرابتی اولدیغنه
 بناء مکر که لابوین اولان قرنداش صاحب فرض اوله
 یعنی قوت قرابت صاحبی قرابت واحده صاحبیه عصبه
 اولمقدنه ترجیح اولنور مکر که اول قوت قرابت صاحبی
 صاحب فرض اولده حصه مفروضه مقدره سنی آلوب
 عصبه اول قرابت واحده صاحبی اولور مثلاً اخت لابوین
 اخ لاب کی بنت دخی اولمغله اخت لابوین صاحبه الفرض
 اولوب اخ لاب عصبه اولوب ما باقی بی آلور کذلک میتک
 اعمامنده و باباسنک اعمامنده حکم بویله در که اولاقرب
 درجه ایله ترجیح اولنور بو اصنافک فرو عنده دخی حکم
 بویله در یعنی اصناف ثلثه نک اولادنده دخی بویله در که
 اولاقرب درجه ثانیاً قوت قرابت ایله ترجیح اولنور نتکیم
 بونلرک علی وجه التفصیل شرح و بیانی مریور ایلدی

بیان ترجیح الیقات
 فی التوریت

آخر العصبات مولای عتاقه در یعنی قوی ازاد ایدن کیمسه
 مولی و دخی مولای عتاقه دیرلر بو دخی عصبه در لکن
 مریور ایدن عصباته عصبه نسبه دیرلر ایشبو مولای عتاقه یه
 عصبه سببیه دیرلر مصنفک آخر العصبات دیوب آخر ایله
 قید ایتکدن مرادی عصبه نسبه مقدم اولدیغنه اشارتدر که
 عصبه نسبه دن آدم وارایکن عصبه سببیه وارث اوله مر
 نتکیم اول کلیده مذکور ترتیب ورته دن تأخیری ظاهر
 اولمش ایدی بوندن صکره بو قاروده ذکر اولنان ترتیب
 اوزره یعنی عصباتک اصناف اربعه سنده ذکر اولنان
 ترتیب اوزره که نتکیم تفصیل اولمش ایدی مولای عتاقه نک
 عصبه نسبه سیدر یعنی میتک عصبه سببیه سی اولان
 مولاسی قالمیوب لکن مولاسنک عصبه نسبه سی قالسه
 مثلاً مولاسنک اوغلی قالسه یا خود باباسی یا ارکک قرنداشی
 یا عجبسی یا عجمی زاده سی قالسه عصبه نسبه ده مذکور اولان
 ترتیب اوزره مولاسنک عصبه نسبه سی واحدا بعد واحد
 وارث و عصبه اولور ترتیب مذکور که مثلاً مولاسنک اول
 جزئی وان سفل عصبه اولور بعده اصلی بعده اصلنک
 جزئی الی آخره نتکیم بیانی سبقت ایلدی معتقک ورته سندن
 اناث ایچون برشی بو قدر یعنی طائفه تسواندن حق ولا
 صاحبه سی اولوب میت عصبه سببیه اولور بو قدر
 (الاما اعتقن) الا انانک اعتاق ایدنلری یعنی انانندن قول ازاد

مثلاً باباسنک
 اولور بعده اصلی

ایندلری اول ازاد ایلد کاری قوله وارث اولور (او اعتق
ما اعتقن) كذلك اول مبتی اعتناق ایدن قول جنسی اولوب
قول ازاد ایلسه اول ازاد اولان قولی ازاد ایدهنی ازاد ایدن
طائفة نسادن ایسه اعتناق ایلدیکی قولک اعتناق ایلدیکی
قوله وارث اولور (اود برن اود برمن دبرن) كذلك اول میت
قول جنسندن اولوب مدبر ایدن کیمسه دخی قول جنسندن
اولمغله انی مدبر ایدن نسا ایچون دیمکدر (اوجر ولاء معتقهن)
بونک صورتی بر خاتونک کوله سی خاتونک اذنبه بر آدمک
ازادلی جاریه سنی تزوج ایلسه اول جاریه بر ولد تولد
ایلسه اول ولدک باباسی مادامکه ازاد اولماز بولمک و لاسی
اول جاریه نک مولاسنکدر اما ولدک باباسی اولان عبدی
اول خاتون اعتناق ایلسه ولدک و لاسنی جرایمکله صاحبه
ولا اول خاتون اولور یعنی ولدک باباسی ازاد اولماز دن مقدم
ولد فوت اولورسه و لاسی اناسنی اعتناق ایلدنکدر بعد
الاعتناق وفات ایدرسه باباسنی اعتناق ایلدنکدر (او کاتبین)
یعنی نسانک کاتبه کسمکله ازاد اولان قولینک و لاسی الی
آخره یو نلر نادر الوقوعدر لزومی یوغیکن اتعاب نفسک
معناسی یوقدر وقوع بولدقده مفصلات کتب فرائضدن
تحقیق اولنور بومحله بتمامه تفصیلی موجب املال خاطر در
* کاب الله ده مقدر اولان سهام التیدر ایکی نوعدر
(نوع اول نصف ربع ثمن) (نوع ثانی ثلثان ثلث سدس

بیان کاب الله ده
مقدر اولان سهام

مسئله تحقیقنده قاعده بودر که نوع اولدن نصف نوع
ثانیکن کلنه مختلط اولسه یعنی ذکر اولنان نوع ثانیکن
کلبسی ایله جمع اولسه مثلاً مسئله ده نوع اولدن نصف
صاحبی اولوب نوع ثانیکن هم ثلثان هم ثلث هم سدس
صاحبی اولمق کبی یا بعضنه مختلط اولسه یعنی نوع اولدن
نصف صاحبی اولوب نوع ثانیکن دخی انجق ثلثان
صاحبی اولسه یا خود انجق ثلث یا سدس صاحبی اولسه
اصل مسئله التیدن قبلنور طقوزه دک عول ایدر نوع اولدن
ربع نوع ثانیکن کلنه مختلط اولسه مثلاً ربع نوع ثانیکن
جمله سبله مسئله ده جمع اولسه یا خود بعضبله مختلط
اولسه یعنی نوع ثانیکن بعضبله جمع اولسه مسئله اون
ایکیدن قبلنور اونیدی به دک عول ایدر نوع اولدن ثمن
نوع ثانیکن کلنه یا بعضنه مختلط اولسه مسئله یکر می
درتدن اولور اوتوز ایکی به دک عول ایدر تفصیل مذکوره
قیاس اوانه تفصیل حاجت یوق فردا فردا واقع اولسه
کند و مخرجلرندن قبلنور یعنی مسئله ده مثلاً انجق نصف
صاحبی اولسه یا خود ربع صاحبی و یا خود انجق سدس
صاحبی اولسه و کذا غیره مسئله کند و مخرجلرندن قبلنور مثلاً
نصفک مخرجی ایکیدر اصل مسئله ایکیدن قبلنور بالکن
ثمن آلیجی اولسه ثمنک مخرجی سکر در اصل مسئله سکر در
قبلنور دیمکدر کما قال المصنف نصف ایکیدن ربع درتدن

ثمن سکن دن ثلثان و ثلث اوجدن سدس التیدن (یا لکنز
نوع اول بری بریله جمع اولسه مثلاً مسئله ده نصف آلیجی
وربع آلیجی اولسه یا خود ثمن آلیجی دخی اولسه مسئله
اعظم اجزاسندن قبلنور یعنی اول جمع اولان سهامک
قنقبسی اکثرایسه مسئله اندن قبلنور مثلاً نوع ثانی بدن
ثلث و ثلثان و سدس آلیجی اولسه مسئله التیدن قبلنور
وقس علیه غیره (ایمدی معلوم اوله که بومحله کلجه واقع
اولان تفصیلات مذکوره میتک ترکه سنک کتاب الله ده
مقدره اولان سالف الذکر الی عدد سهام مقدره لری
حسبجه اصحابی و مستحق لری کیملر در انلر دنصکره اوائل
کتابده مذکور مصارف ثمانیه مقتضاسنجه مستحق لری
کذلک کیملر در انلرک علم و معرفت لری بیاننده ایدی انلرجه
تحریرات سالفه دن ظاهر و معلوم اولدی لکن ترکه میتدن
بلا کسر علی وجه السهوله هر وارثک و مستحقک سهمنی
کندو به تعیین و تدین ایچون علماء فنک ترتیب ایلد کلمری
قواعد دخی اشارت ایچون مصنف بیورر مسئله تصحیحنده
اصول سبعة به محتاج اولور اوجی بین السهام والرؤس یعنی
رؤس که ورثه در سهاملریکه اصل مسئله دن کندوره
اعطا اولنان سهاملر در مثلاً اصل مسئله الی سهمدن اولوب
نصف آلیجی وارثه اول اصل مسئله دن اعطا اولنان اوج
سهم سدس آلیجی وارثه اعطا اولنان سدس سهم که بر سهمدر

و کذا غیر هما بونلر سهامدر (قوله دردی بین
الرؤس والرؤس یعنی اصل مسئله دن رؤس ورثه به اعطا
اولنان سهام ورثه دن ایکی طائفه اوزرینه مستقیم اولمغله
اول ایکی طائفه رؤسی بیننده درت وجهله نظر اولنور
عدد رؤس دید کلمری عدد ذات ورثه دن عبارتدر *

معلوم اوله که بوقواعدک علم و معرفت لری تحریر و بیان ایله
افهام و تفهیمده عسرت و مشقت مقرر در استاد فنک
بر دفعه اراثت و عمل و تعلیمی ایله ظاهر و معلوم اولور
ازعاب نفسه چندان محتاج اولنماز همان بوفن جلیله
مصقود اصلی و مطلوب اقصی بعد اخراج المصارف
میتک ترکه سنه شرعاً مستحق کیمدر و ساقط و میراثدن
محروم اولان کیملر در و مستحق اولنلر دخی ترکه دن نمقداره
مستحقدر مثلاً ترکهک کلپسنه می نصفنه می یو خسه ربعنه می
یو خسه ثلثاننه می یو خسه ماباقی به می مستحقدر بونلری
علم و معرفت و تحقیق و تعیین در تکمیل بوشرح و بیان
و تفصیلات و تحریر اتدن دخی غرض اصلی همان بونلری
کشف و ایضاحدر اکا بناء بیان تقسیم سهامده مؤلفک
تحریراتی ایله اکتفا اولمادی

(*) فصل فی ذوی الارحام (*)

معلوم اوله که احوال اربعین نام تألیف جلیل المنافع انجیق
اصحاب فرائض و عصبیات احوالرینه دائر اولوب ذوی

الارحامه تعرض اولئامغله بتوفيق الله المتعال هر شد
الوارثين في شرح احوال الاربعين اسميله مسمى رساله من
اتمام اولد قد نصكره مسائل من بوره يه تمه تسميه سيله
ذوى الارحامك صور مسائله وقواعد كثيره سي بيانه
معتزفا بالعجز والقصور شروع اولدى ومن الله العون
والتوفيق (ايمدى رحم لغده ميت ولد ووعاء ولد اولان
شيء دبرلر كه مشبه ديد كلريد من جهة الولاد قرابت صاحبي
اولان اقربا من جهة الاصول رحم واحد دن ظهورلري
مناسبيله ذى رحم وذوى الارحام اطلاق اولئمشدر اما
شرعه تعريفي كتاب الله وسنت واجماع ايله مقدر
حصه سي اوليان اقرباء ميتدر كه عصباتدن دخی دكلدر
امام ابو حنيفه و امامين عليهم الرحمه توريث ذوى الارحامه
ذاهبلر در امام شافعي و مالك رحمه الله عليهما ذوى
الارحامى ميراثدن محروم ايدوب تركه بي بيت المساله اعطا
ايدر لر دليللري بودر كه جناب حق كتاب ميبنده اصحاب
فرائض وعصباتك وارث اولد قلرني بيان ايلدى توريث
ذوى الارحامى بيان ايمدى خبر متواتر دخی بوق پس خبر
واحد وقياس ايله توريث ذوى الارحام زياده على الكايدر
بو ايسه اتفاقا جائز دكلدر ديديلر اما حنفيه استدلالده
بيورزلر كه جناب كبريا كتاب كريمده (واولى الارحام
بعضهم اولى ببعض) بيوردى ذوى الارحام ايچون مطلقا

ميراث اولديغى منفهم اولدى زيرا اصحاب فرائض وعصبات
بشقه تفصيل اولئمشدر بوللر انلره مغاير وارث اولد قلرني
ميبندر بيورمشلر ايمدى اشبو ذوى الارحام درت صنفدر
(صنف اول ميتك كندوسنه منسب و متمى اوللر در كه
انلر اولاد بنات ميت وان سفلت و اولاد بنات ابن ميت
وان سفلتدر بو صنف اولك احوالى بيانند علماء فن فرائض
عليهم الرحمه يدى احتمال ايله يدى عدد مسئله به تقسيم
ايدوب هر برينك صورتلرني رسم ايله افاده ايدر لر تفصيلي
بودر كه اشبو صنف اولدن انجق برنفر بولنسه مذكر اكان
او مؤنثا جله تركه بي اول كيمسه احراز ايدر بو ظاهر در
اما متعدد اولوب بر قاج كيمسه بولنسه ميتة جله سندن
قنغيسى يقين ايسه اول وارث اولور

(صورت مسئله سي)

مثلا
ميت بنت بنت اولان
بنت بنت بنت
بنت بنت بنت
وارث ميت بنت
رحمه بر درجه اقرب وميراثه اولى دن بو صورت مسئله اولى
تعبير ايتديلر كذلك اشبو صنف اولدن بر قاج كيمسه
بولنوب ميتة قرابتده درجه ده مساوى اولنسه لكن ايچلرند
ولد وارث بولنسه اول كيمسه اولى در ماعدا محرم و مدر

(صورت مسئله ثانیه بودر)

میت

ابن
بنت
این ولد وارث اولی

اما اگر اشبو صنف اولدن بولنان اقر باجمله سی درجه ده مساوی اولسه استر جمله سی ولد وارث اولسون استر جمله سی ولد وارث اولسون پس حکم شویله در که صفت اصول متحد اولور سه اعتبار ابدان فروعه در بالاتفاق یعنی فروع که بطن اخیر ده حی موجود اولان اولاده دیرل اصول بطن اخیرک ما قوفنده کی بطنده اولان اولاده دیرل که هر بطن ماتحتنده واقع بطنده کی اولادک اصلیدر اگر اصول ذکرورت وانوشده متحد اولور سه یعنی جمله اصول مذکر اولور سه یا خود جمله مؤنث اولور سه که مختلف اولور سه اعتبار ابدان فروعه در یعنی فروع نه صفت ایله ونه حال ایله بولند یسه اعتبار اکادر اگر صفت ذکرورت ایله بولند یسه ذکرورت یسه اعتبار ایکی سهم ویریلور صفت انوشت ایله بولند یسه انوشتنه اعتبار بر سهم ویریلور

صورت

(صورت مسئله ثالثه بودر که)

میت	میت	میت
بنت	بنت	بنت
بنت	ابن	بنت
ابن	۲	۱
۲	۱	

اشبو اوج صورت کلبسی ولد وارث اولدقلری و هیچ برسی ولد وارث اولدقلری صورتلر ایله اصوللری ذکرورته متحد وانوشده متحد اولدقلری صورتلر امام محمد ابو یوسف ایله اتفاق ایلد کلری عند اتحاد الاصول معتبر ابدان فروع دیدیکی صورتده اما اگر اشبو صنف اولدن اولان اقرباء مذکوره درجه ده مساوی اولوب اما اصوللری ذکرورت وانوشده متحد اولوب مختلف اولسه استر اختلاف اصول بطن واحد ده اولسونکه

(مسئله رابعه در)

مثلا	میت
	بنت
	ابن
	ابن

استر اختلاف بطون کثیره ده اولسونکه بتمامه اشبو

(مسئله خامسه در)

مثلا

میت

بنت بنت

ابن بنت

ابن بنت

بنت ابن

بوصورت کبیکه اختلاف ایکی بطنده ذر وکذا وکذا
استر اختلاف اوج بش سکن بطنده اولسون امام یوسف
عندنده اتفاق اصولده حکم نه ایسه اختلاف اصولده دخی
حکم اولیه در که اعتبار انجق ابدان فروعه در فروعلری
ذکور بولندیسده ایکی سهم و بریلور اناث بولندیسده
برسهم و بریلور دیو بیوردی امام یوسف لکن فروعلری
وجهاتلری متحد اولق شرطدر ذکر اولسان مسائل کبی
یو خسه فروع وجهاتلری متعدد و مختلف اولسه حکم
بشقه در تفصیلی مسئله سادسه و سابعده کلور اما
امام محمد اصول صفتده متحد اولور سه یعنی ذکوریت
وانوئیتده متحد اولور سه سوز یوق اعتبار ابدان فروعه در
نتکیم مسئله ثالثده تصویر اولندی لکن اختلاف اولور سه
ابدان فروعه اعتبار اولنوب میراثدن اصوللرینک حق
نه ایسه اولای تعیین و تخصیص اولنوب نیه بالغ اولور سه
فروعلرینه تنزیل اولور اصول هر حالده معتبردر بیوردیلر

نتکیم اصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین عتمه یه
ثلثان خالته یه ثلث حصه اعطا ایتدیلمنفسهم اولدیکه
اصلارینه اعتبار بیوردیلر زیر عتمه میتک بابا سنک
قرن داشیدر خالته اناسنک قرن داشیدر اگر اصلاری
معتبر اولسه میتک باباسی طرفندن اولانه ایکی سهم اناسی
طرفندن اولانه برسهم و بریلزایدی بلکه ابدانلرینه اعتبارا
برسهم و بریلوردی دیواستدلال بیوروب پس امام یوسفه
عند اختلاف الاصول مخالفت بیور مشلدر نتکیم اتفاق
اصولده متفق اولدیلمنکا ذکرنا (معلوم اوله که اشبو
اختلاف اصول بطون مختلفه ده دخی اولق احتمالی
اولغله تصحیحی بر از قواعد مبنیدر زیر امام محمد عند
اختلاف صفة الاصول امام یوسفه مخالفت بیوردیلر
امام محمد کوره تفصیل احکامده اصول خسه تعبیر
ایتدکاری قواعد ضبط واعماله محتاج اولدی (اولکی قاعده
اختلاف قنخی بطنده ایسه اول بطنده قسمت ایتک
(ایکجی ذکورن بشقه طائفه اناثن بشقه طائفه ایتک
(اوچجی اختصار ابدان ممکن ایسه اختصار ابدان ایتک
(دردنجی اختصار سهام ممکن ایسه اختصار سهام ایتک
(بشجی بطن اخیره اختصار سهام و اختصار ابدان ممکن
ایسه ایتمکدر و بو اصول خسه دن ماعدا علم و معرفتی
اهم قواعددندر که اصل مسئله رؤس ورثه دن قیلنور کذلک

عند الامكان ذكور بسط اولنوب بران ايكي بنت عدا اولنور
مبسوطنه ذكور تقديره ديرلر غير مبسوطنه ذكور تحقيقه
ديرلر بنات دخي ممكن اولان يرده قصر اولنوب ايكي بنت
برعد اولنور مقصورنه بنات تقديره اصلنه بنات تحقيقه
ديرلر كذلك عدد ذكور عدد اناثه مساوي اولسه مسئله
اوچدن قيلنور عدد ذكور عدد اناثك ثلثي اولسه مسئله
بشدن قيلنور كذلك هر بطنده ذكور برطائفه اناث برطائفه
قلند قد طائفه تحقيقه ايله طائفه تقديره يينده
موافقت اولسه عدد رؤسك وفق مباينت اولسه عدد
رؤسك كلي اصل مسئله قيلنور (معلوم اوله كه اشبوقواعدك
فهم واتقاني صورت مسئله سني تصحيح ايله آسان اولديغنه
بناء صورت مسئله سني تصحيح ايله هر قواعدك اجر اسنه
و شرح و بيان مبادرت اختيار اولمشدر ايمدي
صورت مسئله سي قاعده اول اشبوقواعدك

مبت اصل مسئله

بنت بنت ۳

ابن بنت

بنت ابن

بوصورته اختلاف بطن ثابده اولدي اصل مسئله
ذوي الارحامه چونكه عدد رؤسندن قيلنور بطن ثابده
اولان ابني بسط ايلدك ايكي بنت اولدي بر دخي بنت وار

جمله اوج عدد اولدي اصل مسئله اوچدن اولدي ايمدي
اصول خسه دن اختلاف اولان بطنده تقسيم ديدكاري
قاعده اولي صورتی بودر كه ايكي سهم ابنه و بر سهم بنته
ويرلدي بعده ابنك حصه سي اولان ايكي سهم تحتده كي
بنته تنزيل اولنوب كذلك بنتك حصه سي اولان بر سهم
فرعي ابنه تنزيل واعطا اولنديكه بوصورته اختلاف
انجق بطن ثابده اولدي و كراختلاف بطن ثابده
اولور ايسه تقسيم دخي اول اوچجني بطنده اولور
صورتی بودر

(مثلا مبت مسئله)

بنت بنت ۳

ابن ابن

بنت ابن

ابن ابن

۲ ۱

پس مسئله اوچدن اولوب ايكي سهمي ابنه و بر سهمي
بنته ويريلوب فروعلرينه تنزيل اولنور كذلك
اختلاف انجق بطن خامسده ياساد سده و كذا وكذا
اولسه بوكا قياس اولنه اما كراختلاف بر بطنده
اوليوب بر قاج بطنده اولسه

(اشبو صورت کبیر)

مثلا هبت

اصل مسئله	ابن	بنت	بنت	بنت
٥	٢		٣	
٢	ابن	بنت	ابن	بنت
١٠	بنت	بنت	بنت	بنت
٠٢	ابن	بنت	ابن	بنت
٢٠	٢	٣	٦	٣

٦

٨

ایمدی بومسئله ده اختلاف بطن اولده و بطن ثانیه
اولدی تصحیح بوجوهله در که بطن اولده بر عدد ابی
بسط ممکن اولغله بسط ایلمک ایکی اولدی و کذلک بطن
مزبورده اولان اوج عدد بنت ایله بش عدد اولدی
پس اصل مسئله بش سهمدن قبلنوب ایکی سهمی ابنه
ویرلدی اوج سهمی اوج نفر بناته اعطا اولندی ابنه بر طائفه
اوج بناته دخی بشقه بر طائفه دیدک بعده طائفه ابنه
ویریلان ایکی سهم مستقیم اولغله بطن ثالثه اندن بطن
اخیره کی ابنه تنزیل اولندی اما طائفه بناته اعطا اولنان
اوج سهم ایکنجی بطنده طائفه مزبوره تحتنده اولان برابله
ایکی بنته مابین اولغله ایکی بنت قصرا و لنوب بر عدد بنت

تقدیریه

تقدیریه قبلنوب طائفه مزبورده اولان برابله جملہ سی
ایکی او اوب اصل مسئله یه ایکی ضرب اولندقدده اصل مسئله
اون عدده بالغ اولور بعده طائفه اولی اولان ابنک اشاغیده
فرعنه تنزیل اولنان ایکی سهم اصل مسئله یه ضرب اولنان
ایکی عدده ضرب اولندقدده درت سهم ابن فرع ویریلوب
اصلنده دخی یدنده ایکی سهم اولغله حصه سی الی سهم
بالغ اولور کذلک طائفه ثانیه یه اعطا اولنان اوج سهم دخی
مرقوم ایکی عدده ضرب اولندقدده الی عددایدن اوجی
طائفه ثانیه ده اولان ابنک فرع ابنه تنزیل اولنوب اوجی دخی
کذلک طائفه ثانیه ده واقع ایکی بنتک تحتنده بطن ثالثه کی
ایکی عدد بنتلرینه تنزیل اولنمق مراد اولندقدده اوج سهم
ایکی بنته مابین اولغله ایکی عدد رؤس اصل مسئله یه ضرب
اولندقدده مسئله یکر می یه بالغ اولور طائفه اولی فرع
یدنده اولان درت سهمی ایکی یه ضرب ایله سکنز سهم فرعده
واقع اولکی ابنه ویریلور بعده طائفه ثانیه ده اولان ابنک
یدنده اولان اوج سهم دخی ضرب ایله الی سهم فرعده
اولان ابن ثانی مزبوره اعطا اولنور بعده بطن ثانیه
طائفه ثانیه یدنده اولان اوج سهم دخی ایکی یه ضرب ایله
الی اولوب فرعده اولان ایکی بنته اوج عدد تنزیل واعطا
اولنور جملہ سهام یکر می یه بالغ اولور که اولکی ابنه
سکنز ایکنجی ابنه الی بناته اوجر سهمدن الی سهم جملہ

بكرى سهم بالغدر ايمدى بومسئله تصحيحه اصول
 خسه دن اوج عدد قواعد مراعات واجرا اولمش اولدى
 معنای قواعد مزبوره دخی شرح وتفہیم اولدى ايمدى
 امام محمد رحمہ اللہ بطون مختلفہ اولان اصولہ اعتبارايله
 بوجہ اوزرہ تصحيحہ ذاہب اولدى وعليہ الفتوى اما
 امام يوسف رحمہ اللہ اصولہ اعتبارا يتجوب انجق فر وعہ
 اعتبارايله فروعہ اولان ايکي ابنہ ايکيشر سهم
 ايکي بنتہ برر سهم وبروب اصل

مسئله بی التی سهمدن

قلمشدر

قد تم طبع هذه الرسالة المسماة * بمرشد الوارثين في شرح
 احوال الاربعين * بعون الله الملك المعين * بمطبعة دار
 السلطنة السنية في عهد السلطان ابن السلطان * السلطان
 عبد المجيد خان * ادام الله عمره وشوكتہ الى نهاية الدوران
 بنظارة العبد الفقير الى الله المنزه عن الحامى * السيد مصطفى
 سامى * وصادف ختام طبعها اوائل شعبان المعظم

لسنة ست وخسين ومأتين

والف